

Anti-Pestprotocol

Basisschool De Schakel
Eindhoven

Inleiding

Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen zich veilig voelen bij ons op school. De leerlingen mogen zijn wie ze zijn en worden geaccepteerd. Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit onze school.

Pesten kan grote gevolgen hebben voor de gepeste, de pester en de overige leerlingen. De leerkracht speelt hierbij een belangrijke rol.

De leerkracht heeft de leerling het beste in beeld en is daardoor de spil in de ondersteuning. Met dit protocol willen we duidelijk sturing geven aan hoe wij als school omgaan met pesten. Door het consequent aandacht besteden aan het onderwerp willen we het pesten op onze school voorkomen.

Wat is een pestprotocol?

Een pestprotocol is een handlingsplan voor onze school. In dit protocol wordt vastgelegd welke stappen wij als school gaan zetten in het geval van pesten: Met wie wordt er gepraat, wie zijn daarbij, en wat is de volgende stap.

Waarom is een pestprotocol belangrijk?

Een pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de peestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen. Het feit dat de school er beleid op gemaakt heeft, geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem is en dat het niet gedoogd wordt. Wanneer zij vervolgens direct optreedt wanneer er sprake is van pesten, is het voor de pesters duidelijk dat wat ze doen risico met zich meebrengt.

Wat is pesten?

Plagen

Plagen doen we allemaal wel eens en dit gaat meestal over en weer. Er is geen sprake van een slachtoffer en het is niet de bedoeling om elkaar kwaad te willen doen. Er is dus geen winnaar of verliezer. Plagen is ook leuk bedoeld. Je kunt een hoop lol hebben met elkaar als een je grap uithaalt. Je leert er zelfs van. Je leert waar je grenzen bijvoorbeeld liggen. Je leert te zeggen wanneer je iets niet meer leuk vindt. Je leert ook op deze manier dat je iemand kan vertrouwen. Het hoort dus gewoon een beetje bij het leven.

Als je geplaagd wordt, kun je altijd terugplagen. Plagen is niet gemeen, plagen is voor alle partijen grappig. Om plagen kun je lachen, niet iedere keer dezelfde is aan de beurt. Plagen is ook meestal 1 tegen 1 en is makkelijk te stoppen.

Pesten

Wanneer wordt plagen pesten?

- Als de ander aangeeft dat het niet leuk (meer) is en er wordt dan toch doorgedaan, dan wordt plagen pesten.
- Als er steeds hetzelfde geintje wordt uitgehaald. Of steeds weer hetzelfde grapje wordt gemaakt. En de ander er dus niet meer om kan lachen.
- Als je gaat merken dat de één de baas over de ander wordt. In tegenstelling tot bij plagen is er een situatie ontstaan waarbij de gepeste vaak niet meer voor zichzelf kan opkomen. Ook gebeurt het regelmatig dat iemand buiten de groep wordt gezet. Diegene wordt dan buitengesloten.
- Bij pesten is de sfeer juist niet positief en er is altijd sprake van meer tegen een. Er is sprake van een machtsverschil. Het slachtoffer is niet in staat zich tegen de sterkere partij (pestkop met meelopers) te verweren.

Plagen	Pesten
spontaan, onbezonnen geen kwade bijbedoelingen duurt niet lang speelt zich af tussen gelijken geplaagde blijft volwaardig lid van de groep er is een wisselend slachtoffer heeft geen blijvende gevolgen altijd één tegen één	systematisch kwetsen van iemand gebeurt bijna non-stop de macht is ongelijk verdeeld de gepeste wordt buitengesloten er wordt één zwart schaap uitgekozen lichamelijke of psychische gevolgen één tegen één / groep

Betrokken partijen

Pester

Pesters komen heel zelfzeker over. Het lukt hen zelf zo goed dat ze anderen kunnen betrekken in hun pestactiviteiten. De pester is meestal een populair persoon die zich stoer gedraagt. Hij is een opstandig type die uitkomt voor zijn mening. De pester heeft moeite met regels en grenzen. Toch is hij minder zeker over zichzelf dan hij zich voordoet. Het pestgedrag dient meer als afleiding voor zijn eigen problemen. Het slachtoffer is vaak een uitlaatklep voor de frustraties van de pester.

Gepeste

Vaak is degene die gepest wordt 'anders dan de anderen'. Dat 'anders-zijn' kan gebaseerd zijn op uiterlijke kenmerken (een bril dragen, ouderwetse kleren aan hebben), maar vooral op het niet beantwoorden aan de groepsnorm. Ook hobby's, taalgebruik, thuissituatie, etc. kunnen een aanleiding zijn tot pesten. De meeste gepeste kinderen kunnen zich niet goed verdedigen en kunnen geen respect afdwingen van anderen. Ze zijn stil en introvert. Ze schamen zich dat ze gepest worden en houden dan ook hun mond daaromtrent. Ze hebben weinig vrienden om op terug te vallen.

Middengroep

De middengroep is zeer belangrijk. Dat zijn degene die niet pesten en niet gepest worden. Meestal willen ze populair zijn. Wanneer de middengroep reageert op het pesten, houdt het pesten waarschijnlijk op. De middengroep is onderverdeeld in enkele kleinere groepen. Er is een groep die zich aansluit bij de pester: het pestgroepje. Zij kunnen zich aansluiten voor verschillende redenen: uit bewondering, om er voordeel uit te halen, als uitlaatklep om frustraties te uiten of uit angst om zelf gepest te worden. Er is ook een groep die het pesten niet opmerkt. Een andere groep wil er niets aan doen, maar op deze manier stopt het pesten niet. Er is maar een hele kleine groep die reageert en opkomt voor de gepeste kinderen.

Vormen van pesten

- Verbaal schelden, dreigen, belachelijk maken, uitlachen of een bijnaam geven op basis van lichaamskenmerken, (etnische) afkomst, geloof of seksuele voorkeur of n.a.v. een verkeerd antwoord in de klas of andersoortig gedrag
- Fysiek trekken, duwen, spugen, schoppen, slaan, laten struikelen, krabben, bijten, aan de haren trekken en seksuele intimidatie.
- Isolatie, uitsluiten door een klasgenoot voortdurend duidelijk te maken dat hij of zij niet gewenst is, doodzwijgen of roddelen met anderen over de gepeste.
- Intimidatie Bijvoorbeeld het dreigen met geweld.
- Stelen of vernielen van bezittingen afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.
- Digitaal pesten ongewenste berichtjes sturen, via mail of chatprogramma's opmerkingen verspreiden, het gebruiken van mobiele telefoons of websites met de bedoeling iemand zwart te maken door het verzenden van opmerkingen en/of foto's of filmpjes.

Dit is een rijtje met vormen en voorbeelden van pesten. Het kan zijn dat er gepest wordt op een manier die hier niet tussenstaat.

Preventieve aanpak

Door het inzetten van groepsvormende activiteiten aan het begin van het schooljaar proberen we een positief groepsklimaat te creëren, waarin elk kind zich kan ontplooien en een positief zelfbeeld kan ontwikkelen. Van belang is hierbij het vormen van groepsregels, die voldoen aan de 3 basisregels:

Wanneer dit nodig is, maar zeker na elke vakantie (herfst-, kerst-, voorjaars- en meivakantie) wordt er opnieuw aandacht besteed aan een positief groepsklimaat.

Aan het begin van elk schooljaar, in de derde week van september (Week tegen Pesten) wordt er in de groep aandacht besteed aan pesten. Vooraf wordt dit aan de orde gesteld in een teamvergadering.

Op school gebruiken we de SoVa-methode Leefstijl. De leerkrachten gebruiken deze methode voor het vormgeven van lessen sociaal-emotionele ontwikkeling. Leerkracht proberen tijdens deze lessen alert te zijn op signalen van mogelijke problemen op dit gebied en bespreken dit zo nodig met de kinderen, ouders, collega's en de intern begeleider.

We bieden de mogelijkheid om naschools een rots & water training te volgen op aanmelding. Daarnaast kan dit ook klassikaal aangeboden worden.

Curatieve aanpak

Mocht er sprake zijn van een situatie waarin gepest wordt: Er is geobserveerd en de situatie tussen gepeste(n) en pester(s) is in kaart gebracht.

1. De verantwoordelijkheid van de school/leerkrachten:

De leerkracht/ouder/leerling meldt een incident bij de betreffende leerkrachten (of intern begeleider) Er wordt een notitie gemaakt in Parnassys bij de gepeste en de pestende leerling.

2. Steun bieden aan de leerling die gepest wordt: Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leerkracht (of anderen) in kan schatten of er sprake is van pesten. De leerling wordt altijd serieus genomen. Met het kind wordt overlegd over en gewerkt aan mogelijke oplossingen.

3. Steun bieden aan het kind dat pest: Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leerkracht in kan schatten of er sprake is van pesten. Als er sprake is van pesten moet met het kind besproken worden wat pesten voor een ander betekent. Het kind moet ook geholpen worden om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Vervolgens wordt het kind ook geholpen om zich aan regels en afspraken te houden. Een voorwaarde is ervoor te zorgen dat het kind zich veilig voelt en dat er uitgelegd wordt wat de leerkracht (of anderen) gaan doen om het pesten te stoppen. Er moeten grenzen gesteld worden en consequenties aan verbonden. Er worden eventueel follow-upgesprekken gehouden.

4. De ouders van het gepeste en het pestende kind steunen:

De leerkracht of ander verantwoordelijke meldt in het geval van daadwerkelijk pesten dit aan de ouders van de gepeste en de pestende leerling en bespreekt de te volgen maatregelen.

Er wordt informatie en advies gegeven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Er wordt verslag gedaan van het gesprek in Parnassys.

5. Als er gepest wordt binnen de groep, dan volgt een gesprek met alle kinderen van de groep over pesten en over hun eigen rol daarbij. Er wordt met de kinderen overlegd over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen, waarbij ze eventueel zelf een actieve rol spelen. De leerkracht voert deze gesprekken en ziet toe op het uitvoeren van de oplossingen. Zowel de leerkracht als de intern begeleider zijn altijd op de hoogte van de informatie uit het gesprek en de mogelijke oplossingen. Deze aanpak moet systematisch zijn, er moet steeds op teruggekomen worden. Dit kan bijvoorbeeld besproken worden tijdens groepsbesprekingen tussen leerkracht en intern begeleider.

Afspraken en stappenplan bij pestgedrag

- Tijdens de contactmomenten met de ouders wordt er altijd gevraagd naar het welzijn van de kinderen. Als er tussentijds vragen/zorgen zijn over het welzijn van het kind wordt er contact opgenomen met de ouders.
 - Zo nodig wordt er ook in de Schakelaar aandacht besteed aan dit onderwerp. De lopende thema's van Leefstijl worden structureel gedeeld door middel van een ouderbrief. Daarnaast besteden we schoolbreed aandacht aan de landelijke, jaarlijkse weektegenpesten.
 - Ouders kunnen altijd contact opnemen met de leerkracht om situaties of zorgen te bespreken.
 - Gesprekken worden vastgelegd in Parnassys

Stappenplan:

Stap 1	Gesprek met de gepeste. + Situatie in kaart brengen, observeren
Stap 2	Pester uitnodigen voor een gesprek.
Stap 3	Gesprek met pesters
Stap 4	Verantwoordelijkheid verdelen
Stap 5	De pesters bedenken ideeën, oplossingen.
Stap 6	Bemiddelingsgesprek
Stap 7	Er worden afspraken gemaakt over het vervolg.
Stap 8	Evaluatie met alle partijen.
Stap 9	Borging.

Als pesten niet stopt:

Stap 10	Vaststellen wat niet goed gaat.
Stap 11	Nieuwe afspraken vastleggen.
Stap 12	Ouders en alle betrokkenen informeren
Stap 13	Bepalen: traject nodig?
Stap 14	Traject wordt gestart
Stap 15	De evaluatie, nazorg
Stap 16	Borging

Pesten stopt niet

Stap 17	Voorleggen in MT
---------	------------------

Bijlage: Uitleg stappenplan

Stap 1: Gesprek met het slachtoffer

Er wordt benoemd dat samen gezorgd gaat worden dat het pesten stopt.

Kort wordt besproken wat er gebeurd is. De feiten worden samengevat en eventueel genoteerd.

(Wie, wat, waar, wanneer, hoe lang gebeurt het al?)

Er wordt vooral aandacht besteed aan hoe de gepeste de situatie ervaart, hoe hij/zij zich daarbij voelt en wat het met hem/haar doet. Het probleem wordt vastgesteld en genoteerd: wat is er precies fout gegaan?

Leerkrachten observeren de situatie, Wat wordt er gezien tijdens de vermoedelijke pestmomenten.

Er worden vervolgstappen besproken. De gepeste moet instemmen met de te nemen stappen.

De gekozen vervolgstappen worden genoteerd.

Er wordt gestreefd naar het voeren van een bemiddelingsgesprek.

Er kan in sommige gevallen gekozen worden voor individuele gesprekken.

Deze gesprekken worden naar zowel gepeste als pesters teruggekoppeld.

Er wordt besloten of ouders ingelicht worden. Wanneer de gepeste dat niet wil, wordt besloten dat dat op een later moment in overleg met hen alsnog zal gebeuren.

Wanneer veiligheid of gezondheid in gevaar is, worden ouders altijd ingelicht. In dat geval wordt samen besproken welke informatie doorgegeven wordt: wie gaat wat tegen hen zeggen?

Stap 2: Pester(s) uitnodigen voor een gesprek

De bij het pesten betrokken leerlingen, zowel hoofdaders als mededaders, worden uitgenodigd voor een gesprek. Soms kunnen vrienden van het slachtoffer ook uitgenodigd worden.

Er wordt verteld dat er een probleem is en zij nodig zijn om het probleem te helpen oplossen.

Stap 3: Gesprek met pester(s): het probleem duidelijk maken

Er wordt uitgelegd, wat moeilijk is voor de gepeste en hoe hij/zij zich daarbij voelt.

Er wordt geen oordeel gegeven, er wordt alleen besproken dat dit niet goed gaat en moet stoppen.

De pester(s) kunnen kort aangeven wat er gebeurd is. De feiten worden samengevat en eventueel genoteerd.

Er wordt uitgelegd dat het doel van het gesprek is, dat iedereen begrijpt wat er fout is gegaan, snapt hoe het slachtoffer zich voelt en zich in gaat zetten het probleem te helpen oplossen.

Het probleem wordt vastgesteld en genoteerd: wat is er precies fout gegaan?

Stap 4: Verantwoordelijkheid verdelen

Er wordt geen schuldige aangewezen, maar de leerkracht legt verantwoordelijkheid bij de pesters:

'We spreken af dat het pesten stopt'

'Jullie moeten zorgen dat de gepeste zich weer goed gaat voelen'

'Ik ga jullie daarbij helpen'

Stap 5: De pesters bedenken ideeën, oplossingen

De pesters bedenken wat zij kunnen doen, zeggen om te zorgen, dat het slachtoffer zich beter gaat voelen.

De leerkracht spreekt positieve waardering uit voor wat bedacht wordt.

De leerkracht stelt het bemiddelingsgesprek voor en legt uit hoe het bemiddelingsgesprek gaat.

Stap 6: Het bemiddelingsgesprek

De leerkracht legt nogmaals uit hoe het bemiddelingsgesprek gaat en op welke toon we zullen spreken.

(We vertellen eerlijk, zonder te beschuldigen en leggen uit hoe we ons erbij voelen.)

Om de beurt wordt het hele verhaal verteld. Er wordt niet op elkaar gereageerd.

De leerkracht vat samen en vraagt door naar hoe iemand zich erbij voelde.

Om de beurt mogen vragen aan elkaar gesteld worden om te verhelderen.

De leerkracht stelt het probleem vast, zonder daarbij partij te kiezen.

De leerkracht vraagt aan beide partijen of de conclusie klopt.

De leerkracht vraagt aan beide partijen wat ze van elkaar nodig hebben om zich beter te voelen en het probleem op te lossen.

Er wordt benoemd wat ieder anders gaat doen. Dit wordt genoteerd.

Stap 7: Er worden afspraken gemaakt over het vervolg

Afspreken wanneer geëvalueerd wordt

Afspreken wie ouders ingelicht worden en hoe dat dan gebeuren zal

Wanneer het niet goed gaat moet het direct gemeld worden (is geen klikken!)

Wanneer problemen blijven, worden alle ouders ingelicht

Stap 8: De evaluatie, nazorg:

Na twee weken komen alle betrokkenen samen en vertellen om de beurt hoe het gaat.

Wat gaat goed en wat gaat nog niet helemaal goed?

Er wordt aandacht gegeven aan hoe ze zich nu voelen.

De leerkracht vat samen en stelt conclusies.

De betrokkenen moeten het eens zijn met de conclusies.

Wanneer het niet goed gaat, start derde fase.

Wanneer het wel goed gaat, worden er complimenten gegeven.

Er worden afspraken gemaakt om over twee weken nogmaals kort te evalueren en daarna nog een keer na een maand.

We spreken af dat wanneer het tussendoor niet goed gaat, dat direct gemeld wordt bij de leerkracht.

Stap 9: Borging

De leerkracht en andere teamleden houden de situatie nauwlettend in de gaten.

Bijzonderheden worden in Parnassys vastgelegd.

In een overleg (leerling of groepsbespreking) wordt besproken en vastgelegd hoe het gaat.

Er wordt besloten of en hoe ouders op de hoogte gesteld worden.

Als het pesten niet stopt:

Stap 10: Vaststellen wat niet goed gaat

Beide partijen vertellen wat niet goed gaat.

Er wordt doorgevraagd over hoe dat voor hen voelt.

Er wordt gevraagd aan beide partijen of ze het probleem echt willen oplossen, dat moeten ze hardop uitspreken. Er wordt benadrukt: wanneer je het wilt oplossen, moet je dat in je gedrag laten zien en je aan de afspraken houden. Zo niet, dan wordt de zaak overgedragen naar de teamleider/directie (stap 17).

Stap 11: Nieuwe afspraken vastleggen

Vastleggen: wie doet wanneer wat?

Vastleggen: bij niet houden aan afspraken, worden sancties opgelegd.

In overleg worden sancties beschreven.

Stap 12: Ouders en alle betrokkenen informeren

Alle voorgaande stappen worden in een persoonlijk gesprek overgedragen.

Er wordt een verslag van het overleg gemaakt en in Parnassys gezet.

Er wordt afgesproken welke volgende stappen genomen gaan worden en hoe en wanneer teruggekoppeld wordt naar de ouders.

Stap 13: Bepalen: traject nodig?

In overleg met leerkracht, intern begeleider, ouders en leerling wordt bepaald of er een hulptraject nodig is en welk traject dat gaat worden.

Stap 14: Traject wordt gestart

Stap 15: De evaluatie, nazorg

Na afgesproken korte termijn (bijvoorbeeld 2 weken) komen alle betrokkenen samen en vertellen om de beurt hoe het gaat.

Wat gaat goed en wat gaat nog niet helemaal goed.

Er wordt aandacht gegeven aan hoe ze zich nu voelen.

De leerkracht vat samen en stelt conclusies.

De betrokkenen moeten het eens zijn met de conclusies.

Wanneer het niet goed gaat, start stap 17.

Wanneer het wel goed gaat, worden er complimenten gegeven.

De verbeterpunten of aandachtspunten worden vastgesteld.

Er worden afspraken gemaakt om op korte termijn, structureel te evalueren.

We spreken af dat wanneer het tussendoor niet goed gaat, dat direct gemeld wordt.

Stap 16: Borging

De leerkracht en andere teamleden houden de situatie nauwlettend in de gaten.

Bijzonderheden worden vastgelegd in Parnassys.

In een overleg (leerling of groepsbespreking) wordt besproken en vastgelegd hoe het gaat.

Er wordt besloten of en hoe ouders op de hoogte gesteld worden.

Pesten stopt niet:

Stap 17: Voorleggen in MT.

MT beslist over vervolg/consequenties.